
REMISSYTTRANDE

SOU 2024:66: LIVSVIKTIGT LÄRANDEFLER VÄGAR TILL KUNSKAP FÖR ATT FÖREBYGGA SUICID

SAMMANFATTNING

RFSL Ungdom har beretts möjligheten ge synpunkter på betänkandet *SOU 2024:66: Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid*. Vi tackar för möjligheten. RFSL Ungdom arbetar aktivt suicidpreventivt och ställer oss positiva till hur förslaget skulle kunna bidra till det suicidpreventiva arbetet i stort. Unga hbtqi-personer löper större risk än unga i stort för suicidtankar och försök.¹

I Barnkommitténs senaste rekommendationer från 2023 uppmanas Sverige att skärpa sina insatser för att förhindra självmord bland barn, inklusive barn med funktionsnedsättning, barn som inte identifierar sig med det kön de tilldelats vid födseln, barn som är transpersoner och ensamkommande asylsökande barn samt att inrätta myndighetsövergripande arbetsgrupper för granskning av dödsfall bland barn i syfte att förbättra de preventiva åtgärderna.² För att nå Sveriges nollvision anser RFSL Ungdom att Sverige behöver fler åtgärder på området och ett mer sammanhållet arbete. RFSL Ungdom anser därför att utredningens förslag utgör en positiv utveckling på området.

- RFSL Ungdom välkomnar regeringens uppdrag och tillstyrker utredningens förslag om en utredande funktion för ett övergripande samhälleligt lärande för att förebygga suicid på en nationell statlig nivå.
- RFSL Ungdom tillstyrker att en statlig satsning genomförs för att stimulera arbetet med suicidpreventiva analyser på lokal nivå.

SYNPUNKTER

Civilsamhällets ansvar

Utredningen lyfter att civilsamhället tar ett stort ansvar i många delar av landet, både när det kommer till det suicidpreventiva arbetet och vid efterlevandestöd. RFSL Ungdom delar den bilden. Vi driver idag suicidprevention genom våra olika stödverksamheter. Under 2024 kontaktades vi 201 gånger av barn och unga inom ramen för vår stödchatt och stödverksamhet Transfrågor. Men det händer även att vi blir kontaktade av anhöriga och professionella som möter barn och unga. RFSL Ungdom ser dock vikten av att kommunala, regionala och nationella aktörer ser över sitt ansvar i det suicidpreventiva arbetet, för att civilsamhället ska kunna agera komplement till dessa offentliga aktörer. RFSL Ungdom betonar att ideella föreningars verksamhet inte bör ersätta den offentliga sektorns ansvar. Viser däremot positivt på nya initiativ från offentliga aktörer inom det suicidpreventiva och stödjande arbetet, och anser att samverkan mellan olika aktörer är en väg för att uppnå mer hållbara och effektiva resultat.

Närstående och informanter samt barnperspektivet

I betänkandet framkommer att vilka som kan räknas som en persons närstående bör ses ur ett brett perspektiv. Utöver närstående som familjemedlemmar och partners lyfts även andra kontakter fram, som exempelvis lärare och idrottsledare. Detta ser RFSL Ungdom som positivt och särskilt viktigt ur ett hbtqi-perspektiv. Hbtqi-personer kan eller vill ibland inte vara öppna med sin hbtqi-identitet i vissa sammanhang och relationer. Därmed kan det vara andra relationer och kontakter än uppväxtfamiljen som är närstående till och kan ge information om personen.

Utifrån ett barnperspektiv ser vi positivt på vilka som kan räknas som närstående, då det exempelvis kan vara föräldrarna som personen inte kan/vill vara öppna för och/eller som har en negativ inställning till hbtqi. Där

¹ di Giacomo et al. (2018) *Estimating the Risk of Attempted Suicide Among Sexual Minority Youths: A Systematic Review and Meta-analysis*. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30304350/> (2024-11-27); Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (2022). *Jag är inte ensam, det finns andra som jag. Unga hbtqi-personers levnadsvillkor*. <https://www.mucf.se/publikationer/jag-ar-inte-ensam-det-finns-andra-som-jag> (2024-11-27)

² Barnrättskommittén (2023), "Sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport", CRC/C/SWE/CO/6-7, para. 19

kan andra vuxna runt barnet/ungdomen ha fyllt en närståendefunktion och ha annan kunskap om personen. Det kan vidare vara ett sätt att ge insikter om när suicid kan ha en koppling till hbtqi -fobi. Slutligen ser RFSL Ungdom positivt på att barn och ungas rättigheter och hälsa beaktas särskilt genom förslaget att alltid utreda suicid bland barn, för att förebygga suicid och psykisk ohälsa bland unga.

Integritetsavväganden

RFSL Ungdom anser att det i utredningen görs rimliga avväganden kring personers integritet vid utredning. Att personliga omständigheter som kan spela in vid suicid ska kunna beaktas ser vi som viktigt, för att ge lärande om faktorer som kan ha betydelse vid suicid. RFSL Ungdom anser samtidigt att det är viktigt att, som förslaget i betänkandet lyder, att det görs en bedömning i varje fall för att endast hämta in integritetskänsliga uppgifter som kan antas ha betydelse för utredningen. RFSL Ungdom anser att de överväganden som ska göras i varje enskilt fall bör ge ett skydd för den personliga integriteten, samtidigt som viktig information kan inhämtas när det bedöms relevant.

Tydlig skillnad på utredning och efterlevandestöd

Utredningen lyfter att det behöver vara tydligt vad syftet med en suicidutredning är. Det är särskilt viktigt att syftet med utredningen inte blandas ihop med hur den kan vara en del av ett sorgearbete för närstående eller att det kan vara ett sätt att bedriva uppsökande efterlevandestöd. Båda dessa delar är viktiga och skulle kunna vara positiva följder av en utredning. Men RFSL Ungdom håller med om att det behöver vara tydligt uttalat att efterlevandestöd inte är ett av syftena med utredning. Detta för att måna om de efterlevande och deras behov som viktiga i sin egen rätt och för att måna om att den kunskap som samlas genom utredningarna ska få stå självständigt.

AVSLUT

Betänkandet lyfter att de förslag som läggs fram bidrar till det suicidpreventiva arbetet på ett sätt som inte har gjorts systematiskt tidigare. RFSL Ungdom är en civilsamhällesorganisation som bedriver direkt stödverksamhet gentemot en målgrupp med särskild utsatthet för suicidtankar och suicidförsök ser RFSL Ungdom positivt på de förslag som lämnas. Vi ser detta som ett komplement till det suicidpreventiva arbete som redan bedrivs på olika nivåer i samhället och som en chans för att kunskap om suicid ska samlas in systematiskt och delas på en bredare samhällsnivå.

Vi tackar för frågan om att yttra oss över betänkandet och ser fram emot fortsatt dialog i dessa viktiga frågor.

Den 24 januari i Stockholm,

Elias Fjellander, förbundsordförande RFSL Ungdom